

Landskap: *Skåne*Upptecknat av: *Aug. L. Nordgren*Härad: *M. Åsbo, Öngö, V. Göninge* Adress: *Högseröd, Löberöd*Socken: *Färningtofta, Hallaröd,* Berättat av:*Risbruga, Höja.*Uppteckningsår: *1941.*Född år *1882* i*Självbiografi**s. 1-47.**"*
*Chäver "**s. 8-13.**Ulm. H. 23.**Kl ok gumma - "Sköldskan"**s. 8-13.**Optmann.**s. 15.**Kl ok man - "Smatta Olav"**s. 17-18.**Swapphansgraven.**s. 18.**Skildt ärliv.**s. 19-21.**Sköldgång.**s. 22-39.**Opman.**s. 34.**Skölden.**s. 37.**Bastning. (rep)**s. 39-46**Gåtor.**s. 42-45**Markensdispens.**s. 46-47**Ulm. H. 148.*

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 7421:1-6.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug. L. Stålgren

Härad: Övejū d. Asa

Adress: Högsberöd Låvrid

Socken: Hallaröd Färing Tofta

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

X

Memoarer, uppteckningar över min här-
komst, födelseort, samt mina förälders
födelsebygd, härkomst, samt födelseår
samt några äventyr från yngre tid.

Skriv endast på denna sida!

Min härmad så gott jag förmår, skildra
de minnen och händelser samt de händel-
ser jag upplevat, och vad jag ännu i minnet
har bevarat, samt även något av vad jag
hört berättas av äldre numera bortgångna
personer.

Den 27 november 1882. var enligt vad
Kyrkoböckerna visar den första gång jag
såg jagens fars. Nedskrivaren av dessa
Memoarer och minnen föddes nämligen då
och fick i dopet namnet August Leonard.
Född Olsson. Militärman Woodgren
Min far Landbrukareson Olof Svensson, född 8/6/8
1855 i Kärja församling av Kristianstads län
Min Moder Landbrukardatter Theolina Andersson
född den 7/2 1855 i Västra Torups församling Kr. Län
Fars far hette Sven Olsson Landbrukare i Augustbygd.
Födelseår obekant. Moders far hette Lissela Freds datter

Mors Far hette Anders Nilsson född den 22 Febr. 1821
i Altarp Västra Torups socken. Hans Hustru, min mor
Lautbrukarsdotter Petronella Thorsdatter född
den 25 Mars 1828 i Bäljehuset Förlingstorp Socken.

I detta sammanhang kan jag inledningsvis
redogöra för släkteregistret å min mors sida
en generation längre tillbaka min mors
mormor var född den 9 April 1898. Min mors

* Morfar var född den 14 Mars 1898 Min mors
Farfar hette Nils Torkelsson var född i Altarp & Torup
Mors Farmor hette Lissela född 1892.

* han hette
Thor Jönsson
ärdet ej bekant

Övergår härmed till att antala en epi-
sod från min Mormors ungdom, som jag
fått mig berättad av en faster som min
lover. Mormor vars namn var Petronella

Thorsdatter, var född i ett Hamman som
kallades för Bäljehuset och kallas så än i dag
annars går byggnaden under benämning Skankhult

Såne ligger i Färriingtofta Sackon N. Åsbo
härad. Följande händelse var den att min
dormors far dog vid en ålder av omkring 44 år
så min dormors mor var enkla. I gamla
tiden hade ju föräldrarna full bestämmade
rätt över sina barn, såväl i giftermål
som i allt annat, i den tiden var ju inte skrin-
skapskapen så allmän i haller, men deremot
läsa var ju en del som ärade upp sig rätt
duktigt däri. Saken var ju denna att der var
inte så långt till en så kallad Bryda eller
Bastua där Bänderna brukade Torke Höv
(Lin.) för att sedan Brydas (Bräkas) så Lägerma i linu
skildes från sävarna, i denna Brydestua samlades
ju nejdens ungdomar när någon Torkade Höv
o. var der en kvällarna och roade sig enligt
den tidens sed och bruk med sång, dans, och
Dragspel eller som det på den tiden kallades Bälgspelet

Stog en bland de yngre männen fanns en
Man som min Mormors hjerta kom att
klappa varm are för än vanligt, fast än
han fönade som dräng, så var hans Far dock
Både fast hemmanet var en så kallad tosp
under Gustavsborgs Gods i Perstorp, Men när
min Mormors dör fick hära att hennes dotter
hade fästman. blev han så rädd och ivrig
så att hennes dotter fick aldrig gå ut någon
kväll för att trappa honom, Han kunde inte
skriva i heller för han var inte skrivkunnig
I den tiden ansågs det nödigt att flickor
lärd sig att skriva, här fanns inga
skolor i heller, utan gubbar och gummor
som kunde lite fick lära folk att läsa.
I bland var det någon gammal Militär som
kunde skriva och läsh lite och fick då tjänt
göra som skolanästare.

Men då Mormor gick till kyrkan, så hade
han en som skulle vara lite skullärare
till att skriva brev för sig, till min Morfar.
Så fick de skicka breven så gott de kunde
till varandra. När då inte hennes Mor
kunde få slut på vänskapen, skickade
han bud på Gästmannen, min Morfar, att
han skulle komma hit, så han fick tala med
honom, den gamla Traditionen förbjöd ju en
Baudfater att gifta sig under sin börd eller
stånd, så även här, Morfar tjänade ju sam-
dräng. Men när Mormors Mor, fick talat
med honom, och hört vidare hur duktig och
luglig, samt regel han var, samt att hans
För hade jordbruk, fast det var arrendetorp
under Gustavborg, han så kortlidska såg att
han ej kunde förhindra deras kärlek, hade
han inte annat att göra, än ge sitt samtycke. Kortin

Inte nog med att han gav sitt ja och samtycke
nu var ju Marmoros Får båd, men så hade de
en dräng som tjänat der i 20 år, han skulle
också, sagt nej, ge sitt ja och samtycke till
om han gick giften sig. Vilket han ju gjorde.
I detta sammanhang vill jag antala en liten
episod från Morsars och Marmoros bröllopsdag.
I den tiden var det en bruklig sed med så
kallad bröllops skjutning för brudparet, en
av bröllopsgästerna räckte då Bruden en Ryttar
pistol som han skulle anlösa vilket han
även gjorde. Han blev beundrad av alla för
sin kackhet och oräddhet, samt hur tappert
han var som vågade att skjuta en Pistolskott
vilket inte var för en kvinna som helst
hade vågat i de dagarna. Men jag har
ända som barn dammen en alltid hört antalas
att Färingtäfte säms kvinnor varo Tappra av sig.

ACC. N:R. M. 7421:7-41.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: L. L. Ståhlgren

Härad: Ousjå

Adress: Mörsöröd Låberöd

Socken: Hallaröd

Berättat av: _____

Uppteckningsår: 1941

Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
2

Barndomsminnen och Minniser från min
tidiga barndom, utgörande fort sättnings för
mina minnes anteckningar som jag kom
mer att antala. Detta omfattar händelser
som jag upplevat under tidig barndom
och under de år jag gick i skola.
Minnen från Lundsbygd, Persaulig huter,
Bygdes Arzinal, Seber och Bruk, spöken
med fl. andra händelser kommer i fort
sättningen att antalas.

Skriv endast på denna sida!

Jag vill nu efter denna så kallad inledning
återgå till att skildra händelserna som
gjorde min Ungdom, fast det nog i viss mån
kommer att bli rätt svårt för mig att kon-
centrera händelserna till direkt den plats de
borde ha i mitt berättande. En del härav
är ju från min tidiga barndom, vad min
mor berättad för mig som jag här återger.
Jag var enligt vad min mor antalat, stannig
i förstånd och begäring redan som liten
parvel, jag kunde gå, samt tala när jag var
inte stort mer än års gammal, där var då
ett par äldre kvinnor som var på besök hos
mor, vilka värdesatte mitt förstånd så högt,
och yttrade den påsynen blar inte gammal
för han o så klok och förståndig. Så vi kan godt
sä vårs pan o ge honom va brö han behöver!
Men det hade kanske blivit en dryg duration för dem.

Mor har berättat följande som jag härmed återger, från min tidiga barndom. Jag var frisk och frodig, var som helajuten, enligt de gamla uttryck, ända tills jag var omkring två år gammal, jag hade då långt lockigt hår, men håret började falla av, efter att förut ha gått började jag att krypa på golvet.

Det blev fastslaget att jag hade Ehäver eller engelska sjukan, Min Mor tog därför och skulle gå till en så kallad klok gumma som botade Ehäver, vid den tiden bodde en sådan i Höör som kallades Jär Ghöldskan[†], min Mor tog därför och gick till henne en Torsdag för att rådgöra sig med henne, när Mor kom dit och fick talat med henne, sade han att han hade inte tid att följa med för en nästa Torsdag. Nästa Torsdag gick Mor den över 1 mil långa vägen mellan Långkult och Höör

+ resten seder
mera till
America.

När mor då kom dit sade han i da ska ja
följa må de, gården till gats anträdles, när
de då gått en vägssträcka på ungefär 3 km
och kom i närheten av en gård som hette
Ekastiga, så sått sam de gick, så såg
kärnan till mor, ved du va pungen gått
Ehåber an. Mor svarade så, nå de ved
ja inte för då hade ja kanske sål (sjukt)
kunnad badad en (hannu). Han svarade
då jäsa ska ja si de, det då, du har tagat
(brättas) må en fylle hund (en full kar) han har
tut de i haurflättan dragit de i härad, o slagit
dig i huvudet må en kapp, därav har du blöd
så rädd och upprörd så pungen har fått Ehåber
Denne händelse hade timat till punkt och
prick som han förintade flera månader innan
jan var född, till och med långt i grän både
Norr och Långkult, det var i en trakt nära Hässelholm

I den tiden fanns inga särskilda kommunikationer i haller, så folk kunde inte så lätt få reda på vad som hände på avlägsnare orter, dertill kom att det inte talat om händelsen förut för någon, och aldrig förut träffat kvinnan som betade Ehäver för en nu.

Emellertid kom de fram till mitt dörr för äldre hem, där det vistades för tillfället, den kvinnan sett på mig en liten stund, tog han mig och ställde mig på golvet, där höll i mig så jag skulle kunna stå upp. Därpå tog Sköldskan, Ehäverkärningen båda händerna strök den över mitt huvud fortsatte nedåt kroppen ända ner till fötterna vid golvet tre gånger upprepades proceduren, för varje gång han kom med händerna ner till golvet ställte han pekfingerarna i golvet 3 ggr. Så den sista så han sesä ut och bra.

Den 9da härätten ska pungen gån(gå) min
Mor svarade då, a de tror ja inte han går så
snart, Han svarade då kröjer de i 14 år så
dröjer de inte en da längre. Batundet var
inte dyrt den tiden han begärde endast 1 krona
för batundet, samt att gå vägstäckan en mil fram
o åter, men så gick han lite extra i alla fall, bröd
fläsk och smör, Dagsarna gick, ingen tänkte mer
på min, jag låg och kröp på golvet som förut
men bad händer en dag, ja jag kryper tvärt
över golvet vid matsatta sida stöd en soppa
jag kryper bort till den, tar fart i ett av soff-
konen serer min själ up till de innevarandes
förvåning, står en stund går runt om ett
par gånger under det jag stöder mig vid soffan
helt i förvåning över att jag kunde stå på benen
Stugan var i banningshusets hela bredd under 9dm
min kropp som satt mitt emot vid andra

Sidan en rum mot, sade då kom till me
jag gick då tvärt över gator bort till
min dörrar, vände och gick tillbaka igen
gick fram och åter flera gånger, till den
da då, hur många da så som han va här
(Chäverkuuman) Se började då att säga efter
att det var precis den 9 de dagen som han va
der och badade mig. Från den dagen förp jag
inte mer, utan gick riktigt der efter, häst började
veksla att växa. Hemligheten i detta betande såväl
som i många andra saker, samt en förmoda
som en hel person på ett övernaturligt sätt
var i berättning an, vilket absolut inte kan
med ett löje eller en dunkel bortförklaring utan
vidare kastas i skräp korgen. Att gången Tiders
s.k. sluka hade en otrolig förmoda att hela sjukdom
mar på ett övernaturligt sätt, kan aldrig förklaras an
den som själv såg och höll, och som blev vid sauningen

Fäst än de gå under namnet Kvacksalvare, så
har ju dock i alla fall våra dagars Läkarvetenskap
vuxit fram ur Kvacksalveriet. Där för bör gånge
Tiders kloka hägsklas i jämförelse med den Tiders
vetenskap, der de kunde uträtta dagen för botande
av, som i detta fall är Thäver. Vad skall man då
saga? Händelsen är som från början till slut.

Jag förflyttar mig en vidare ett par år
fram i tiden. Min Far och Mor har en flyttat
till Fars föräldra hem (Rådbygget) Långsbygget
i Hårja församling, vilket Far arrenderat, från
och med nu, då jag var i 4 års åldern minns
jag de händelser som förflutit sen dess
Den gården far arrenderat var byggd i gam-
malbass stil med en bäningslänga samman-
byggd med en uthuslänga vid varje ända
av bäningslängan med en port i varje uthus
som utgjorde skillnad mellan bäningshuset

På samma gång som partarna var tillgång
liga för en gemensamt väg som gick mot Strand-
böke en lög som gränsade intill, vägen portade
sedan mot en plats som hetta Myrskroken.
Jag minns att på den tiden fanns der ett sägner
som drens med ångmarken, jag var som liten
parvel med far der en gång. Stuckarna sågades
hela på en gång i så kallat ramsång, jag var
omkring 5 år då. Vid ett annat tillfälle minns
jag att jag var lämnad ensam hemma, Mor
och Far var körda till Perstorp att handla.
Min Morfar kom vid det tillfället och skulle
hälsa på, jag undrade då vad så Morfar gick
sitt inu hästen, jag gjorde eld i spisen
satt kaffe flaskan på, (den var av glas) serverade
mat och kaffe åt min Morfar, samt eldade
så der var varmt, när så Far och Mor kommo
hem blev de helt förlägna, Mor undrade på

om Morfar fått någon mat, han svarade då
jämman ha ja så, August har lad me färd
hå mæd o kaffe. Innan jag går vidare
vill jag nämna några ortsnamn som jag minns
från den tiden, namnen är från Högja församling jag
minns också med anledning av att personer som
jag här kommer att antala, ofta bar namn efter
byen der de var födda. Blund namnen har vi
exemplvis. Hougabygget. Snatta bygget. Rödbygget
Smeabygget. Skäggestorp. Myra krogen. Hars halm.
Jag återgår nu att berätta om en händelse som
hände i min fars hem enligt vad far an-
talat, personen i fråga såg jag många gånger
när jag var liten, när far och mor hade förars hem
på erande, i dagligt tal kallades han för
Hougatven, eller Tuv från Hougabygget. Han
gick och intillade folk att han hade en sär-
skild förståelse över kreatur så om han gick

Hougabygget
Wärsabygget
Hous halm

fram över en väg, eller dylikt och spattade några gånger så kunde inte något kreatur gå där över. Nu hände det sig en vår vår rågångarna skulle äversyas, att han inbillade Färs bröder att om de ville gå med honom om våren och visa honom var rågångarna gick, så skulle han gå längs med dem (rågångarna) på samma gång mummade han något och spattade då och då så skulle inte kreaturen av något slag gå över på hela sommaren, de gick med honom en hel vecka och visade rågångar han gick bar o spatta och mummade men när korna släpptes på gräs hade det ingen värkan, korna gick över lika bra för det, så arbetet med riktigt slängning gick utföras likafullt ändå, Den trädkaren var alltså aduglig, Han var inte så god och säker i sitt yrke som vad

För berättade om en som kallades för Smatta
Olan emedan han var från Smatta bygd.
Då Länsmannen en gång kom och skulle
häkta Ola för falsk myntning, hembränning
och andra elagligheter, Länsmannen som var
kärande sade till Ola att han skulle sätta
sig upp i vagnen vilket han godvilligt
gjorde och sade till Länsmannen nu kör
vi, men hästarna bara stegrade sig och
kunde ej på något sätt eller vis förmas att
gå ur stället, de bara stegrade sig upp hö-
ligt. Länsmannen blev då arg och röt till
hannan ledsagad med en ledare i vagnen må-
de Gubbe. Smatta Olan gick då ner från vagnen
och sade då, jäsa kör du då, Hästarna frustade
då till hög språng och satte i väg i den
vildaste fart man kunde tänka sig. Länsmannen
kom aldrig och försökte att ta Smatta Olan med.

Smatta. Alen var så säker i falskmyntning
än sedlar att det påstods att han en psalmboks-
blad kunde tillverka sedlar fullständigt
lika äkta sådana. En saker och ting som
jag ännu minns från den orten då jag var mellan
4-5-6 år. Så minns jag en gammal kvarn en så kallad
skvatta (skvatta) som ännu var i bruk, där sål-
des på den morgonen den kunde ses va utan
tillsyn i många timmar, jag minns även en
gammal vältorra som fanns där, även en
skog som kallades för Kåjakult, der var
ett en jordbär smultron, som växte bent
och bjod i gamla snapphansgravar, der
det påstods att snapphanar var begravna,
och vid inträdande nederbödsperioder låt
håra sina gny och jummorap, isynnerhet
de kulus och märka hästkvällarna och
nätterna, hördas dessa jummorap mest.

Jag förflyttar mig vidare våren 1888 Länade för
Järnbruket i dagsbygd och flyttade till Fångbygd
der för fick arbeta som Snickare och Timmerman
vid järnålsbygget i Tufauteriläget som
en byggnad som heter Bergström, en del minnen
kunde nog berättas från den tiden men som det mest
är smådetaljer tror jag att jag låter det mesta
passera förbi. En sak som särskilt fäste sig
i minnet var sålida de så kallade Kaffortu-
barna (bodarna) där Soldaterna såväl stam-
som beväring hade sina i många fall
rätt stora Kaffortar med sina dryga
rumskän en matvaror, och sprit, som då
skulle vara hela 14 dagar, så länge varade
målet, i kaffortarna fanns 8 mör, ost, ^{släsk} kött, ^{råkt}
flera sorter, ägg, kakor, Bröd och det som hette
högt naturligtvis sprit fanns i långa banor, stäm-
ningen blev ju också i regel dyster.

Kann man under fritiden, vilken varade näst
hela dagen, ännu i en sådan kafforta bo, blev
man närpå näpen. Sådant finge nog inte exi-
stera nu, jag minns det än i dag att jag var med
Far en Söndag i en sådan bod, vilket liv. Kort-
spel, Svordam, Brännvin och mat förtrödes, att
sustnåst upplandst med sång visor an olika slag
samt Dragspelsmusik, ett säll och väsende så att
man vil visst tillfällen ej kunde höra ett ord
från närmaste man. Jag övergår till den
militära matlagningen på den tiden som inte
var så nogräknad i hygieniskt hänseende
Leaten kokes då i öppna kakgravar, med
rätt stora kaffarkittlar som hängde på en
trästång över kakgravena, gröt (risgröns)
var ju en rätt som förkann rätt ofta, som
i den tiden kokes på en sål mjölk, nu
hände det sig i bland när det blöste till hårt

Att askan yrde och flög omkring, när sam-
ingst lock fanns på kitteln den kunde kam-
ma i aröten, vilket med god aptit röddes
ner som mörka ränder i aröten. Ibland
hände det att Bändernas svär, som var sjö-
försörjande i den tiden, hade fått vana
att hålla sig till vid bakgravarna, och därför
blev vid sina tillfälle rätt närtyna (närhängna)
och inte ville hålla sig borta därifrån, fick
sig en bastant påminnelse i bakre delen
av Grädarled eller Grätsäckan, av någon, av
Kockarna, som sen, fastän grisen eller doggan
fick sin längd därav, helt ogenerad började
att röra i gröten igen med raled. Grätsäckan
måga fjäsk förskam ej med renligheten där
men aptiten var god ändå.

Tiden malkades att jag började på lite mer
omkränkning i frukten jag skulle ju nu

Börja att lära mig läsa. Men som blev min
Lärarinna deri, var mycket sträng, björk, riset
låg ofta vid hennes sida så han skulle inget
riktigt respekt, var jag dock till så värpte ju
luppen till mig, en smörgås, en skaka vetekulla
kärna molter eller en pänn, en pyrastyver eller 2 öre
Jag lärde att läsa rent eller flytande, så att
när jag vid 8 års ålder började skolan
kunde jag hela Lilla Katekesen utantill jag
kunde läsa både så kallad gammal svensk som
vår nuvarande stil vilken kallades för latinsk
stil. Samt en del psalmer utantill.

Med anledning av att jag aldrig haft
några syskon, ville minna därför aldrig
absolutligen att jag skulle börja min skol-
gång i min fäders bygd Wallaröd
Jag kom derför år 1890 till Långkull så
jag började skolan om den så kallade Vårterummen

Vilket jag än i dag kan visa på för jag har
nämligen minna första skrivböcker kvar ännu.
Jag minns att lärarinnan kallade fram mig,
jag skulle då börja läsa i Hattkesen när han
började att läsa orden för mig så läste
jag helt flytande, han blev helt förvånad
han gav mig en 25 öring med det samma, och
sade att en så duktig pojke till att läsa hade han
aldrig haft, en som kunde läsa rent innan han
började skolan. Men på grund av att jag kunde
innanläsa så fick jag sen under läsningens
timmarna stå vid en tavla och stå och
med en så kallad pekpinne, vara maktör
för de andra barnen, de alla samlade till att läsa
de skulle jag ta hand om i undervisningen
Utsesligen hade jag extra förväningar av lärar-
innan för att i form av kaffe med bröd eller
en peng att omklätt, så hade jag ju lite större förväningar
och mer än, än de andra barnen

Jag minns även hur jag som sommaren brukade
som Söndagarna i bland springa hela kilometern
för att öppna grunden eller som de kallades (led)
för Prästen kom kom i skjuts mellan Norra
Bärum och Skallaröd. Jag öppnade då först
ett lee på min Margareta ägor, som hängde
jag efter vagnen till ett lee ett stycke därpå
var dåturen god så kunde jag på fyra stycken
2 öre för varje lee jag öppnade, i bland parate
man på när Prästen kom tillbaka, och öppnade
då också. En gång minns jag att jag öppnat
grunden för Prästen så jag tjénat 18 öre, jag
tyckte då att jag var en rik kar, ja då
hade pengarna värde.

Jag kom in i Folkskolan, som då benämndes
Storskolan, jag började då hos en lärare an
gavula stämman snäll och rättvis, vars namn
var Westerdahl, i den tiden hade de flerta

Barnen sin mat i ett så kallad knyts som bestod av en hemvävd grön nädduk, läraren satte då ut ett tallrik på samlingens bordet som stod där, vi skulle på detta tallrik lägga alla maträtter som vi lämnade och inte ville bära med oss hem, han tog då dessa och tuggade i små bitar och gav häsen, där var alltid en kråka som delade ransonerna med häsen och blev helt tam med tiden därför kallade vi den alltid för mästerns Kråka. Der var en fattig familj som hade (samma) barn som gick i skolan, och naturligen hade de arnkare med sig, som fick alla matlådningar, vi födde barnen helt och hållet i skolan, nästan naturligen hade de ändå korgen full av smågäddor med sig hem om m. när skolan var slut. ~~Arnkarna~~

Jag minns hur de större pojkarna försökte
att driva undan vår gamle bordsvårde Lärare
Vi hade utläsning en gång i Håte-köken
Då Läraren som hörde lite pålyt, gav en
fråga till en pojke vid namn Martin. Fr-
han mumlade då på stycket så länge han ansåg
det skulle räcka, och du må på den, gav vi honom igen
så till allra sist sade han högt det är visserligen
Sant. Läraren sade då i de kunde du din läxa
bra sitt ut.

Och gick skolgången likaså, de lekar
som var mest fängslade och roande var
långban då vi ibland kunde vara ända till
12 man att leka en sådan, så spelade vi
jäm i hålan som var också en mycket
roande lek, vidare spelade vi trille en
trillella som ibland var försedd med en järn
ring runt kanten, denna kastades så att den

gullade åt marken, det var två lag som spelade mot varandra, med trätullen ben part som inte kunde gena eller hindra trullan för att komma fram skulle dra sig tillbaka och inte plats från den plats som trullan stannade. En lek eller rättare spel som florerade mycket i skolan under åren 1890-1900 var pinke fyr (påminner mycket om arbet pinkepack) som rades om sänne bringerande personer) pinke fyr var ett spel var pengas sättes och vass, pennungarna kastades först en var och en deltagare mot ett mål en sten eller dylikt för att få ordningsföljd på deltagarna 1ste andre 3dje o.s.v. pennungarna lades ner på på marken med krona upp, så slog första man ett slag på den med en käpp, så många han så lyckas vända mot käppslaget fick han behålla, och för varje slag han vann

Fick han ingen tång. Andre man porträtte
på samma sätt, så porträttes i tur och ordning
till alla pengarna var tagna, sen börjades
spelet på nytt igen för att fortsätta så länge
den leken roade dem. Om våren gånge
vi pinnar en annan lek, som lektes när solen
gassade och värmen var behärlig för ansträn-
gande lek, denna lek var ju rätt maktig av
sig, men ändå mycket intressant.

Att leka Hund, Hare, och Jägare var också
en hårdare och roande lek i skog och mark.
En händelse som var typisk i förut tiden
skolgång, och vilket vad gamla berättad
florerade lite varstans, i åtminstone de
drott och mellan skänkta byggnaderna på sätt
och vis en kopia av städernas likhet
jag vet att exempel här på när min sone dör-
des som ny kamling som till Hallaröds Skola

från V. Torup. De flesta av skolbarnen skulle då
visa sin överlägsen över den nykomne, eller
rent ut visa sig som riktiga drumlar mot honom.
Men fast än han var liten till västen var han inte
rädd utan smorde upp den ene efter den andre.
Så kom deras upfostrare en stor kraftig pojke, han
skulle lära den lille båten (min Morbror) att veta
färd och försäkte beröra att blå upp honom.
De va i farten och slogs med snö. Då tog min
Morbror en snöballe som han kramat hårt
och slog denne bjässe mitt på snytet näsan
så den stod i blod, han blev då rädd & sprang,
när de övriga såg att deras upfostrare flydde
så flydde de också, & min Morbror fick
härefter lov att vara i fred i skolan.
alla respekterade honom från den dagen.
Ett gammalt bruk när jag gick i skolan
var att barnen från olika byar höll i hob

så der blev två större partier som låg i fjäl
med varandra vid såmliga tillfällen, och rätt
skulle helst göras upp var gång skolan slutade
om julen och våren, det hände ibland att
stridens vägar gick så höga, så att den parten
som bestod av barn ifrån Byarna Långhult
Vallaröd Wältsröd Tockarp och Ringerup körde
barnen från Södra och Norra Wältsröd Albarp
och Esperöd, ändå hem in i förstugan
till deras hem så att deras föräldrar, gick
ut och fröda sina barn. Det är vi så efter
vår förrättad värn. Vände mot våra egna
hem, kunde denihet uppstå oss i bärdes
emellan, som kunde fortsätta för varje
byalag som skildes ifrån, ibland ändå
tills vi inte var mer än tre fyra stycken
igen, den skolkamrat jag hade sällskap med
både först och sist så kallad han Hetta K. Hansson

Vi var aldrig borta under alla år jag
gick i skolan. Vilken härlig tid var i det
stora hela ej skoltiden, nästan en sagorom-
spunnen tid, som man ännu många gånger
lärer passera revy på äldre dagar, och som
ännu gör en ung på nytt. Gamla minnen
gamla traditioner kan ej utplånas för den
som levat och uppfostrats i bland den äldre
numera utdöende generationen. Ända tänker
jag på den härliga barndomstiden när
vi vackra värmdaguar sågde en gammal
halvårst över gröna och blåa
över sankta marker med stora gräs-
bevuxna pluckar dekarerade med smärre
och större tuvar, dess stora Orrflokar
hade sina kärleksförklaringar på sitt eget
språk, som vi på avstånd, många gånger
beundrade, dess lek och samlingsplatser.

Lokpluterna för dessa stora Örrflokar var belägen på en moss och mynnorik som var belägen på en plats mellan Sägerups gods numera benämnt Røde. Hall och såndam Tinkrånne Järstorp och Wallarids Låperöds byar. Nog en halv vägen fortsätter hus långt ja orts befolkningen sade alltid att den gaur ännu ut till Haaslebo, men var bräddar den då ja de e. där inte många som ved, men ja ved ed för när jag var upps hos Far 1917 o hjälps honom med med bygga gånge en ett hus han bodde då i Gulastorp värksten en Hålsleholm, då träffade jag en gammal man som talade om denna vägens bräddar dess byggnadsare likaså. Det var Makums Stenbock som genom oländig Toräna byggde lade vägen emellan Gulastorp och Låsdala vilken är den stora färdvägen än i dag.

Derpå följde jag till den med stora Rörum
den en plats som i dagligt tal kallas för Jäse
(skall väl vara Eke) der såg stenbock upp sitt
läger för sin bandarne, der märkte efter
tältgatorna nog syns än i dag, när han då
bröt upp med sin här följande han genom
skog och mark i riktning mot Hallaröd
senare nor derom, denna halv väg som under
den skalltid 1890-96 följde oss skulbarn i
många funderingar och gissningar var den
var kammen i frän, vilka som hade färdats
här, varför de hade färdats här, o. s. v. Vägen
var på sina ställen innesen en allu djup där
spåren gick fram. Men så träffade jag en
gammlig skogsvaktare på Ågerups Gods, vars
namn var Lijonberg, frågvis som jag var
undrade jag över den gamla halv vägen, han
gav då förklaringen på upp korset till densamma

Vars riktighet, jag år 1903 fick ytterligare
bevis och bekräftelse på av Jöns Låulbrukaren
Jäns Nilsson i Trulstorp Skoda Rörums Socken
som antalade även Stenbacks Fälttag och Tält-
ningen ve tje. m.m. På Ågerups Gods ägor
fanns skogar (Snäbe.) Tätbevuxna Bokskogar
med bokar på 30 alnars längd och deröver myc-
ket tätbevuxna kronor som var så täta
så halvskymning sådde man i skogen vid
full dager, inga armar fanns på träden för
än uppe i toppen på bestamma, der ibland en
fägel som i byggen av almenen kallades för
husväg, häckade alla högt uppe i trädens
kronor otungvärdigt för att överkan och skada-
görelse. Ormar fanns mycket gott om i skogs-
bygden, en sommår jag var då 12 år slog
jag i jät och dödade 34 st unga ormar, det
var en tämlän bland oss pojkar hem som kunde
jag var nr 1 det året.

Jöns de
flesta.

Om sammarna när vi var fri från skolan
brukte vi för att tjäna lite extra penningar
skala björkris och bakt dera vispar som
vi sålde till upp köpare som köpte vispar
Vår upp köpare hette Sven Larsson men kallades
allmänt för Sven Krämm han bodde i Ekstena
nära Vörå, och i närheten av nuvarande Frostavallen
priset var 50 öre träven (tjugo) för de större
och 35 öre träven för de mindre vispana såsungen började om våra
varade in i juli månad så länge barken gick
att ta utan. Om hästen hade vi lingsbäck
vina först, sen i oktober potatisbäckning
då händerna brukade betala 33 öre om dagen
utan födan, sen jag blev större hade vi
1 kr om dagen när vi födde oss själva helt
och hållet det var på Långhults gård, som
dena betalningen gällde. Der odlades mycket
potatis på den tiden på grund av att Ang Krämm

Fans där på den tiden. Hårten 1896 hade dock
priset för betaltis plockning gått upp något så
en kunde vid namn Nils Sandberg Munka-
gården i Färingtöfta socken betalde 1 krana
om dagen förutom jöten, der fans folk långt
utifrån bygderna, för den höga betalningen
skulle. Jag återgår igen till själva
Skalmsund som jag ännu har fler delar
att om tala för åren 1890-1896. Under de åren
jag gick i skolan var vi skalbarv inte
vanda vid så stora bekvämlig heter, som
nutida barn. Jag undrar vad de skulle säga
om att i kalla vinterdagar sitta upp vid 3 tiden
på morgonen, vilket vi fick lov att göra, som
vid 1/2 sek tiden när vi åt och druckit kaffe
ta sin mat i ett knyte umbundet med en
hansänd näsduk, utrustad med ett par hem-
gjorda traskor. Helt en trä avsnittet också.

Fruntimmers skar på mig den dagen, men
jag hade inget annat val, när jag kom
till skolan så var jag vad jag fick se, inte
onsam om att gå i långa skor, examen
gick bra jag klarade den fint och fick bra
betyg så glädjen stod högt i tak. Ändå,
Examedagen var ju en fest och högtidsdag
den största attraktionen för dagen var säkerligen
Kage küssen, en äldre kvinna vars namn
var Agnes Bando, som regelbundet en gång
i veckan brukade att besöka bandyräddarna
med sin (kage kår) men denna dagen till
sin avläde ett besök här, affären examedagen
gick raskt undan, till stor belåtenhet
för både hemmet och barnen, fast jag i regel
ej fick mer än 15 öre med mig att köpa (kage),
gladhet för, men jag var alltid nöjd och
glad ändå när examedagen var över.

L. U. F. 25, 22

Skolgången i den tiden började den 1 Oktober
för de små, den 1ste November för de stora barnen,
då kom alla de som haft tjänst under sammans
sam vaktstjänst (vaktstjänst) (sysselperson) sam
gjorde småsysslor i ett Lantbrukarskolan.

Examen hölls om våren omkring den 20 April
då de barn som skulle ut att tjäna för sam
maran fick lov att sluta då, den fortsatte
skolan till mitten av Maj då terminen
avslutades och sammarlovet tog vid.

Jag var då ett par somrar hos min Morbror
under den tid så kallade Bastningen varade
Basta, ett ord som ännu finns kvar i folk
traditionen, i annan mening, om någon hade
gjort en dumhet eller något annat fuppens
så sade man ofta, ja de får han (han)
nack Basta för, eller Basta för ked.

Emellertid gick bastningen så till att små

Träd av lind högs ner, storlek av omkring
2 å 3 tum diameter vid roten, även mindre togs
och högs den tiden linden var löft i juni
månad, ibland klyndes klapparna barken togs
av klyndes i mindre bredder, ibland i ^(bark) länd
på två tre ja 5-6 alnar, sedan förtogs den
så kallade resningen av barken, som gick
så till att en liten bit av barkens ända, veks
över pekfingeret, därefter tog man med en
skarp kniv och skar en liten skära i barken
klynde så det yttre barken från barken vilket
de skildes åt, detta kallades lå för att (resna)
bark. När så barken var (resnad) och klynd
så tunt den kunde, lades dessa i vatten för
att bli smidigare vid tillverkning av de så
kallade (Bastaribben) repen. Den så kallade
basta ringen uppsattes i en vägg mörskels
på en låga. I gamla dagar kan man än i dag

se hällen i stälpar efter fästsättningen av de gamla basta vängarna. Sen var det att snö bastet i en lång sammanhängande takt (Tänt) (Tätt) för att sebau på (Baib. banan) snö. Till så kallade Basta baib eller långa Baib) som det hette, de brakar som användes att snö repen med var var fyra stycken (Isckarna) kallades ibland för (jüngfrurna) der en tätt en täntem var fäst på varje i den andra ändan av repet. var en kärra belastad med stora stenar för att den ej skulle gå för fort när repet snoddes samman i kärrans ena ända stod en plankbit omkring en och en halv dm hög i vars översta ända var borrar en hål, vari en vevinrättning som vi kallade för knirkken satt, den användes i bland deran namnet. Så revades i båda ändar av repet åt var sitt motsatt håll så var der en man som gick med den så kallade (Tappen) vari

ACC. NR. M. 7421 : 42 - 47

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug. L. Skoldgren

Härad: Ousjö

Adress: Hörsnäsöd Lövsnäsöd

Socken: Höllaröd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

Avslutning av berättelsen om tillverkning
av Bastu-rop, samt prou på en del gamla
gätor, och min första Marknadsresa till
Åby, Marknadsplats som låg mellan Tjällarp
och Vedby i Kristianstads län

Skriv endast på denna sida!

De fyra lärtarna låg i sam höls stadigt emot
så inte repot lades för fort för då blev inte
repet så hårt burt. Jag var 11 år när jag första
gången för allvar deltog i arbetet med tillverkningen
av Bastarep, jag hade nog vid skilda tillfällen
föret hjälpt till lite, och emellertid var jag
riktigt med i arbetslaget, där var också en
äldre kvinna som deltog i arbetet, emedan han
var mycket hemma i denna kuart, han var
mycket trevlig och roande, min Morbror och
han solvite varandra i att berätta historier
berättelser om gamla minnen, och gåtor
Jag minns ännu några stycken av dessa gåtor
som gick i folk mun på den tiden, men nu
svårt för mig glömda minnen, här en Gåta.
Gåta En halbu-gad Mor, en kronrygg-gad Far,
o tre skulda punga. Va e de?
Svar en järngryta eller vaulig gryta ma tre ben på

sam användes i gamla tiden när man hade
öppna spis, i hälligsten var hällingstäm, kullrig
hsten var brökyggat för brenn var 3 punga.

Gåta. Va o de sam staur pan backen o lägger
rampen opp pan (tagad) Taket.

L. U. F. 29

Svar. Skåsturnen skorstenen.

Gåta. Rätt i nosen, (löd) ludet, i kosen, stivt
stauans (stünde) slagt (slankt) hängare
Pigorna vill ha gärna haad sam frångana
Svar. En kassaburke sam blannar om vären (varen)
då finns ju råda knappar såväl sam frångit hänge
när nätterna blir fjärdan vill pigorna lika
gärna ha nätter sam frångana.

Gåta. Lätta (lyfta) pan lauren, skela må hauren,
o la radebussen kryta inu (krypa inu)

Svar. En kvinna sam sitter i en vån o väver
kan lyfter på bensen då kan trampar väven
då skiljs på samma gång vänsketet trädarna
(hauren)

i vägen åt, så skyttelu (skottan) kan gå
i genomsnitt.

gata Vad är de sam e smellan Twan låsna
kunnat? Svar! en väpnad stång mellan
(hukar) två skottar väpnad stång

gata Vad är de sam Tie kara sj kan bära upp
på loftet på en stång, men en kvinna kan
bära det dit i sitt förkläde (förkläde)?

Svar. så hänsägg.

gata Vicked och du hälsat ha de sam staur
pau backen, räddar vår ann backen eller
gaur ann kring backen? Här kunde ju svaren
variera då denna var en så kallad frågagata
~~valdes~~ Lösningen på gatan var ju den, att en
tro hade vad uppe på backen, och gjort sitt
naturliga behov däruppe, den första formen
blev ju stånkas där uppe, de flytande rann
ju ner ann backen, som gick själv och betade
ann kring backen

En annan mycked antyckt. g åta var denna
Gita. Der såg en tvän fötting, från en tre fötting
o håll en ainfötting, så han där en fyrfötting
o två ainföttingar, så två, tvåanföttingen, tre
föttingen o slo de fyrföttingen, så han
släppte ainföttingen, o tvåanföttingen fick
sin ainfötting igen, va o de?

En, en man såg på en trebensstol, och här
en svinatasse emellan knäna, en hund kom
och tog Tassen, mannen tog då stolen som
han satt på, och slog Tim Hundsen så kunde
släppte svinatassen, så mannen fick den igen
gita. De gödes i kobansed, de väres i skogen.

De väres i vären, de smides i smedjan
och hästen har de från sin rygg. va o de?
En häst sadel! där pins trä, järn, vän, tim
sadelgjord, och läder,

Slutar härmed gåtorna för att fortsätta med
den lön jag fick i ersättning för min hjälp med
replikverkningen, jag fick hela 50 öre den
gången, samt fri skatt till och från Åby
marknadst tillippan i Kristianstads län. Där
marknadsplatsen var belägen. Marknaden hölls
alligen den 20 de juni, såvida inte söndag inträffar
då var det dagen innan, det var en högtidsdag
för lantbefolkningen, från omkring 8 orter
såväl som närgränsande, der omkring. Ingen
gladd sig mer än jag fast jag hade endast
50 öre på fickan, der blev i alla fall till en
skrik blåsna några papperskarameller med vers
på, samt några starka karameller med peppar-
mynta i. Vid ett tillfälle på dagen då lassat av
Bastrop var sålt, så förtärdes medhavd mat-
säck, då även medhavd sprit förtärdes, så här
på eftermiddagen vid 4-5 tiden inträddes

Han färdon, som en del diverse köp loss för
innan gäts, det gäldes särskilt de inköp an-
liar för släkten samt samsten som användes
(lag) till (sträppan) stryckspann att samna
som må dessa span användes för att ge lian
den alla högsta skärpa med, eller som det sådes
göra lian viss må. så var det ju larkar, stän-
kar (fajen) o krus o.s.v. som gick följa med han.
Färdon som gick i rasande fart i bland i syn-
ner bet där väja löbe (kappkörning) för-
kam då var det en storhet med all körning
ju fler man kunde köra förbi de ställarna
blev man dels över de praktiska hästarna
man hade, dels över sin egen skicklighet
het, vilket infördes i människors händer
och drogs fram vid poster, gillan, och
andra högtidligen tillfällen. Här såg det beröm-
skulle framhållas, så var denna marknad
mera avslutad för denna gång.